

VORM

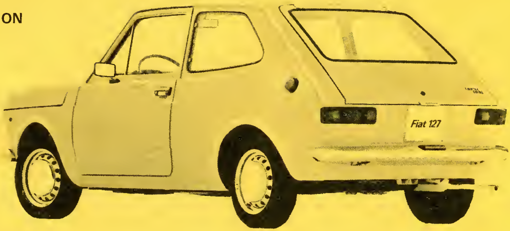
caribbean mercantile bank nv

NASSAUSTRAAT 53
TELEFOON 3118

FOR ALL YOUR BANKING TRANSACTIONS
ATTRACTIVE CURRENT SAVINGS ACCOUNTS
AND ALL TYPES OF TIME DEPOSITS

...de beste aankoop is de economische klasse-auto FIAT

NU MET DE GOEDKOPE 127
TWEE-DEURS SALOON
DRIE-DEURS STATION

VIANA AUTO SUPPLY CO., INC. san nicolas tel. 5120 - 5121 / NATIONAL MOTORS dakota tel. 1505 - 3027

CEMPRO NV / TECHNICA ANTILIANA NV

B.F. GOODRICH AUTOBANDEN EN ACCU'S
KANTOORBENODIGDHEDEN EN SCHOOLMEUBILAIR
GEREEDSCHAPPEN
L.G. Smithboulevard 124 - Tel. 2444 - 2861

VORM

uitgave van de vakbond leerkrachten aruba

4e jaargang no. 7 september 1973

PRETTIGE VAKANTIE GEHAD?

VLA-voorzitter Eddy Croes wenst u allen een prettig en vruchtbaar schooljaar toe.

vorm deze maand

„Papiamentu? Kalkoenegeluiden; verschrikkelijk voor het fijne oor van de Europeaan." Toch moet het de voertaal in het onderwijs worden, want nu voldoen de scholen niet aan de behoeften van het Antilliaanse volk - pag. 2 e.v.

•

Bijna hadden we een inkoopcentrale gehad, maar de vakbondseenheid werd verbroken. Wordt er nu niets meer gedaan om de prijsstijgingen tegen te gaan. De voorzitter geeft een uiteenzetting over het prijzenconflict - pag. 13.

•

De Village is een getto en de Naked City is helemaal een leeggetrapte gemeenschap. Er wonen daar gezinnen die nooit meer bij elkaar hebben gezien dan f. 5.—. Villagers doen dienst als cheap labour en als stemvee, maar van alle beloften is de laatste 30 jaar niets terecht gekomen - pag. 8 e.v.

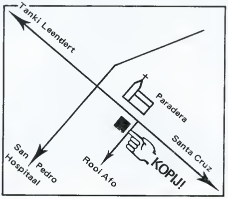
•

Een ingezonden stuk vanuit Groningen op pag. 8 e.v.

Wegens plaatsgebrek moest een deel van de kopij blijven wachten tot het volgende nummer.

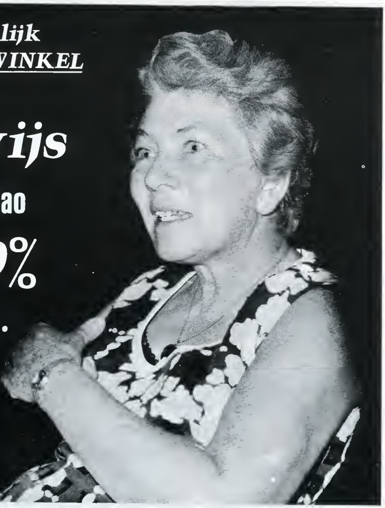
•

De redactie vergadert weer op 21 september om 8 uur.
Kopij inleveren vòòr 28 september.

opzienbarend wetenschappelijk onderzoek van dr. PRINS-WINKEL toont aan:

basisonderwijs
op aruba, bonaire en curaçao
faalt voor 80% van de bevolking...

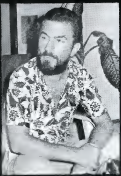

Het onderwijs op de Nederlandse Antillen heeft de laatste tijd niet over gebrek aan belangstelling te klagen gehad. De kranten staan er bol van en de discussies vliegen over en weer. Het onbehagen in het onderwijs is groot en de roep om veranderingen wordt steeds sterker. Maar wat voor veranderingen? Belangrijkste wrijfpunt is wel de VOERTAAL. „Het Nederlands moet plaats maken voor het Spaans," zegt de een. „Nee, voor het Engels," zegt de ander. „Het Nederlands moet blijven," zegt een derde, „het is altijd goed gegaan, waarom kan het nu dan niet meer, er moet alleen harder gewerkt worden." En op de basisschool: de eerste 2 jaar Papiamentu? Of de hele school door? Of gewoon Nederlands blijven geven?
„Allemaal geklets in de ruimte," is soms de reactie van de man of de vrouw voor de klas, die niets van enige verandering merkt, maar wel het verwijt te horen krijgt dat het onderwijs achteruit gaat. Niemand weet in welke richting de veranderingen zullen gaan, we varen volkomen in de mist.
Vandaar ook dat het een verademing is, wanneer er iemand komt die, althans voor het basisonderwijs, aan de hand van wetenschappelijk onderzoek glasheider aantoont wat de juiste koers is. Dat doet mevr. dr. A. C. Prins-Winkel, in haar proefschrift „KABES DURU," waarop zij op 6 juli j.l. aan de Universiteit van Amsterdam promoveerde tot Doctor in de Sociale Wetenschappen.
In haar onderzoek betrok zij 1894 leerlingen van de eerste klas, 1508 van de derde klas en 1026 van de zesde. 83% van hen waren Papiamentu sprekenden, 9% sprak Nederlands en 8% was anderstalig.
De meest opzienbarende en pijnlijke uitkomst van het onderzoek is misschien wel dat „de basisscholen op Aruba, Bonaire en Curaçao niet of nauwelijks voldoen aan de behoeften van Papiamentu sprekende leerlingen van de lagere welstandsklasse (80% van de bevolking).
Mevr. dr. A. C. Prins — zelf geboren en getogen Antilliaanse — is dan ook van mening dat: „de Antilliaanse school onvoldoende is ingesteld op de noden van de Antilliaanse leerlingen en derhalve de Antilliaanse gemeenschap onvoldoende dient." Dat is toch duidelijke taal nietwaar.
Over de oorzaak van dit jammerlijk falen laat zij ook geen twijfel bestaan: DAT IS EENVOUDIG HET FEIT DAT ER OP SCHOOL GEEN PAPIAMENTU GESPROKEN WORDT!
In de woorden van dr. Prins-Winkel: „Leerlingen die op de basisschool geconfronteerd worden met een instructietaal die in de samenleving waarin zij verkeren, niet voldoende functioneert, komen tot minder goede leerprestaties dan leerlingen, bij wie de instructietaal overeenkomt met de taal die thuis gesproken wordt en in wier omgeving deze taal wel voldoende functioneert." Wie twijfelt er nu nog aan de verandering die doorgevoerd dient te worden in het basisonderwijs op Aruba, Bonaire en Curaçao?

— Mevr. Prins, een van de belangrijkste bevindingen van uw onderzoek is wel, dat het ondderwijs niet of nauwelijks voldoet aan de behoeften van 80% van de Antilliaanse bevolking. Dat kan toch nooit de bedoeling zijn geweest van degenen die bij het onderwijs betrokken waren en zijn, of dacht u misschien onbewust toch wel?

Mevr. dr. Prins-Winkel (aarzelend-bedachtzaam): „Nee, ik denk het niet. Vroeger was men niet ongerust over het onderwijs. En dat hoefde ook niet, want de resultaten waren goed. Maar hoe kan het ook anders? Het onderwijs van vroeger was elite-onderwijs, er werd slechts aan deelgenomen door een kleine selecte groep en die had er geen moeilijkheden mee. Dat veranderde wel, toen het onderwijs gedemocratiseerd werd,

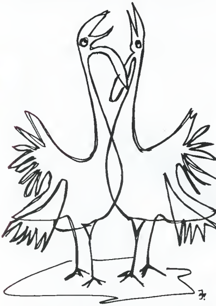
tekst: j. jutten en g. j. kolmus
foto's: r. de graaff

Vorige maand was mevr. dr. Prins-Winkel enige dagen op Aruba en hadden drs. G. J. Kolmus en ondergetekende een gesprek met haar. Haar man, de Nederlandse hoogleraar Prof. dr. F. W. Prins was ook meegekomen, maar beloofde zich er niet mee te zullen bemoelen, een belofte die hij, uitgezonderd een paar momenten waarop de verleiding te sterk bleek, aardig waar maakte.

kort voor de Tweede Wereldoorlog en ook nog wel daarna, toen het onderwijs dus bevolkt ging worden door bredere lagen van de bevolking. Men begreep toen echter niet, dat er gelijktijdig interne aanpassingen moesten plaatsvinden, die bleven helaas uit.
Daarvóór waren er wel typische volksscholen, dat waren koenoekoeschooltjes waar je niet veel verder kwam dan het 4e leerjaar, waar héél veel godsdienstonderwijs gegeven werd en bv. landbouwonderwijs, omdat dát die kinderen echt van pas kwam. Later kon dat niet meer, omdat het onderwijs gelijkgeschakeld werd (zonder dat men zich realiseerde dat er interne aanpassing nodig was) en al het lager onderwijs aan dezelfde eisen moest voldoen. Zo werd er bv. ook geëist, dat alle lessen in het Nederlands gegeven werden. Want u denkt misschien dat onderwijs geven in de landstaal een nieuwe gedachte is, maar het is een gedachte die al eeuwen bestaat en die vroeger ook in praktijk werd gebracht. Met name in de koenoekoescholen. Zolang ze niet gesubsidieerd werden, werd er in het Papiamentu les gegeven. Maar de vooroordelen werkten zwaar. Bv. de eerste, werkelijk bevoegde, Nederlandse onderwijzer die naar de Ned. Antillen kwam, dat was een zekere Van Paddenburgh in 1816, vond het Papiamentu maar een vreemde taal. Van hem is o.a. een uitspraak die we steeds weer terugvinden in de literatuur, Van Paddenburgh zei: „Oh, wat een nare keelgeluiden, het is verschrikkelijk voor het fijne oor van de Europeaan." Hij noemde het „kalkoenegeluiden."

Verder zei hij ook dat het eigenlijk een gevaar is, het Papiamentu, „een gevaar voor het aanleren van onze schone moedertaal." Waarbij met „moedertaal" bedoeld wordt, „de taal van het moederland" (in dit geval dus Nederland). Zelfs nu nog heeft men moeite met het begrip „moedertaal." Na de Tweede Wereldoorlog werd het Papiamentu officieel „de landstaal" genoemd."
— Je hoort weleens zeggen, dat het vroeger allemaal beter was, omdat er nu veel gepraat en weinig gedaan wordt. Maar vindt U het niet begrijpelijk dat men moedeloos wordt in een situatie waarin voor 80% van de bevolking het onderwijs niet functioneert?
Dr. Prins-Winkel: „Als je als onderwijzer voor een klas staat, waar heel veel leerlingen échec lijden of als jezelf een van die leerlingen bent, dan krijg je zoveel frustraties, dat je bij de pakken neer gaat zitten, én het kind, én de onderwijzer. Dus die opmerking, dat er niet meer zo hard gewerkt wordt, kan wel juist zijn: hoe meer je gefrustreerd raakt, hoe minder je gaat doen. Dat is een vicieuze cirkel die gewoon doorbroken moet worden. Het is echter wel belangrijk dat men zich eerst gaat realiseren hoe de situatie is. Dan kan je er pas wat aan doen. Zolang je het verdringen wil en met je frustraties blijft rondlopen, zonder je te realiseren hoe het komt dat je gefrustreerd bent, komen we niet verder. Ik zal u een voorbeeld geven uit het leerplan. Als je de Leidraad van de 3e hoofdinspectie in Nederland neemt, dat is een heel goed Nederlands leerplan, en je zet dan het Antilliaanse en het Nederlandse lesrooster van de basisschool naast elkaar, dan zie je dat op de Antillen al meer uren worden gegeven aan rekenen in de 1e klas, dan in Nederland in de 6e klas. Waarom doet men dat? Omdat het slecht gaat. En dan meent men, dat je dan maar meer moet geven, terwijl men zich niet realiseert dat men een mens ook wel overvoeren kan en dat je kinderen niet kunt laten rekenen, lezen, rekenen, taal, rekenen, schrijven, rekenen, lezen. Het zijn vreselijk saaie leerplannen. Maar het is ontzettend moeilijk dat te veranderen, omdat in de wet is vastgelegd dat je zoveel uren moet besteden aan die hoofdvakken.
Waarom is dat zo? Omdat de resultaten van het onderwijs niet goed zijn. Maar men probeert op de verkeerde manier de resultaten te verbeteren. Het verbetert ook niet, het verslechtert, omdat de betrokkenen er schoon genoeg van krijgen.
Allerlei plannen met goede bedoelingen gaan fout, omdat de onderwijzer zich aangevallen voelt en dan een defensieve houding aanneemt. Pas als hij zich realiseert dat het inderdaad anders moet, niet omdat hij het fout doet, maar om-

dat het systeem niet werkt, dan pas kun je wat gaan doen."

— Er wordt ook nog al eens beweerd dat het onderwijs zo goed is op de Nederlandse Antillen. Vooral als je het vergelijkt met de omringende landen. Die uitspraak kunnen we dus naar het rijk der fabelen verwijzen?

Dr. Prins-Winkel: „Nou, gedeeltelijk is het wel waar dat het onderwijs hier goed is, bv. op het punt van algemene onderwijsorganisatie, algemene didactiek, de onderwijzersopleiding. Maar het is niet aangepast en daarmee verliezen al die goede punten voor een groot gedeelte hun waarde. Het is een heel vreemde mengeling van goede voorzieningen, die niet goed kunnen uitwerken, omdat er ergens de boot wordt gemist."

Prof. dr. Prins (eindelijk): „Ja, en dat boot missen is, dat het onderwijs niet in de moedertaal gegeven wordt in de aanvangsklassen. Als je eindelijk een beetje thuisraakt in je moedertaal, moet je overstappen op een andere, vreemde taal en dat maakt je zo onzeker dat je gefrustreerd raakt. Ook al is de taalmethode, die gebruikt wordt, nog zo goed, dat maakt weinig uit."

— U schrijft in Uw proefschrift, dat Europese landen ook hebben moeten strijden voor de erkenning van hun nationale taal als instructiemedium. Bedoelt u daarmee, dat volgens U ook op Aruba, Bonaire en Curaçao het onderwijs geheel in de nationale taal, het Papiamentu, moet plaatsvinden?

— Dr. Prins-Winkel: „Dat zou het beste zijn. Maar men moet oog houden voor wat haalbaar is. Wanneer een taalgebied heel klein is, dan is het niet haalbaar dat je het onderwijs in die taal volledig geeft, omdat je de mensen dan beperkingen oplegt, die niet opgelegd mogen worden.

Men wil weleens naar het buitenland en dat moet dan kunnen. In Zweden wordt het voortgezet onderwijs in het Engels gegeven. Niet omdat het Zweeds niet adequaat is, maar omdat men van mening is, dat deze bevolking het nodig heeft een wereldtaal te beheersen om zijn land uit te komen. Er zijn te weinig mogelijkheden in dat land. Wat dat betreft hadden wij allang kunnen inzien dat ook het Nederlandse taalgebied veel te klein is. Vooral hier, waar je ligt tussen twee continenten waar twee wereldtalen worden gesproken, Spaans en Engels. Men heeft alleen vastgehouden aan het Nederlands, om verzekerd te blijven van de ontwikkelingsmogelijkheden in het onderwijs. Met de beste bedoelingen overigens. Maar wanneer een leerling van de MULO de handel in ging, of naar kantoor, dan had hij meer aan Spaans of Engels dan aan Nederlands. We moeten nu heel goed overwegen tot hoever we moeten gaan. We moeten ervoor zorgen dat we de mensen

aan de ene kant niet te weinig geven door ze hun eigen taal te onthouden, en aan de andere kant niet door ze ontwikkelingsmogelijkheden in mondiale zin te onthouden. Tussen die twee zitten we, dat is het reële gegeven." (Prof. Prins heeft Jeroen — 3 jaar — inmiddels op zijn knie heel zachtjes een spannend verhaal over een vos verteld).

— Als er een persoon is die zou kunnen zeggen hoever de veranderingen moeten gaan, dan bent U het wel. Wat adviseert U?

Dr. Prins-Winkel: „Die adviezen zijn tot op zekere hoogte al lang gegeven in Leerplan en Leidraad!

Het was de opdracht van het onderzoek wetenschappelijke conclusies te trekken. Vandaar dat die hier getrokken zijn!"

— Gelooft U niet dat het bekend worden van de resultaten van uw onderzoek, de moedeloosheid bij de onderwijzer nog groter maakt? Als je weet dat 80% van je werk nutteloos is doordat er een verkeerd systeem gebruikt wordt, dan is het toch bijna onmogelijk om nog enig enthousiasme op te brengen? Moet er geen uitweg gewezen worden?

Dr. Prins-Winkel: „Jazeker. Ik kan me voorstellen dat de moedeloosheid groter wordt, maar ik kan me ook voorstellen dat men zegt: „Nou weten we dat, nou moeten we wat gaan doen." We moeten gezamenlijk op weg, om uit te vinden hoe het moet en we moeten niet te lang zeuren, we moeten wat gaan doen, wat dan ook. En dan zijn er vele mogelijkheden.

Ik geloof niet dat het erg is een zesklassige school te maken met Papiamentu. In Leerplan en Leidraad en ook eerder heb ik voorgesteld, om in de eerste twee jaren Papiamentu te gebruiken, om tenminste de technieken van lezen, rekenen en schrijven e.d. in de moedertaal te geven, opdat het kind niet alleen kunstjes uitvoert, want dat kan het heel goed, maar dat het ook begrijpt wat het doet.

Daar zijn tegenwerpingen op gekomen van mensen die zeiden: „Maar daarmee verander je niets, want in de derde klas ga je toch weer in het Nederlands beginnen." Maar dát is niet helemaal waar. In die eerste jaren moet je het Nederlands introduceren, of het Spaans, of het Engels, want je moet een taal introduceren voor je 'm kunt gebruiken als instructiemedium. Dat zou je dus in die twee eerste jaren kunnen doen en in het derde jaar die taal als instructiemedium kunnen gebruiken.

Maar we zouden de eerste zes jaar ook onderwijs kunnen geven in het Papiamentu en de kinderen gelijktijdig een vreemde taal erbij laten leren. En die leren we zo grondig, dat we daar gebruik van kunnen maken bij het voortgezet onderwijs. Maar dan krijg je ook tegenwerpingen hoor, want dan zegt men weer: „En de waiters dan — die vaak geen voortgezet onderwijs hebben en ook de chauffeurs bijvoorbeeld." Het is natuurlijk mogelijk om cursussen te geven voor allen die geïnteresseerd zijn, zelfs via de massacommunicatiemedia,

om dergelijke tekorten te ondervangen. De ontwikkeling van kinderen in het algemeen kun je niet ophangen aan de particuliere noden van een aantal, die ook op een andere manier geholpen kunnen worden. Je moet wegen zoeken waarlangs de meeste mensen het beste gebaat zijn."

— Is uw proefschrift geen kritiek op de vorige en zittende regeerders?

Dr. Prins-Winkel: „Beslist niet, want ik ben zelf lang genoeg ambtenaar geweest om te weten dat men heel vaak het goede wil maar de weg niet kan vinden. Ik geloof niet dat het kwade wil is. Het is aan de ene kant historische ontwikkeling en aan de andere kant is de situatie er soms niet rijp voor, waardoor je het de mensen niet kwalijk kan nemen, dat zij een bepaalde visie niet ontwikkelen."

Als twee kinderen in vrijwel alles gelijk zijn, afkomstig zijn uit dezelfde welstandsklasse, even vaak of helemaal niet zijn blijven zitten, eenzelfde I.Q. hebben ... maar de een is Papiamentstalig en de ander Nederlandstalig, dan zal de Papiamentstalige minder goede leerprestaties leveren en eerder blijven zitten, dan de Nederlandstalige.

Het feit dat niet het Papiamentu maar het Nederlands op school de voertaal is, is de grootste oorzaak van de slechte leerprestaties.

— Goed, dat kan dan als excuus gelden voor vroeger, maar langzamerhand wordt het toch wel duidelijk wat er gedaan moet worden.

Dr. Prins-Winkel: „Het is wel een ontzettend lange weg geweest om dit duidelijk te maken. En het is niet langs intellectuele weg duidelijk geworden, maar meer langs emotionele weg. Wat ik nu ga zeggen geldt misschien niet voor Aruba, maar wel voor Curaçao; ik geloof dat zonder die revolutie van 30 mei 1969, vier jaar geleden dus, deze doorbraak niet zou zijn bereikt. Als u weet, hoe vaak ik voor gek verklaard ben in mijn leven, al twintig jaren lang, dan zult u begrijpen dat ik blij ben dat die doorbraak er eindelijk is, al is het nog steeds in de emotionele sfeer."

Prof. Prins: „Ze heeft in '51 haar eerste artikel hierover geschreven."

— Denkt U dat de omschakeling veel moeilijkheden zal opleveren?

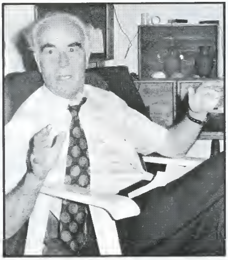
Dr. Prins-Winkel: „Volgens mij moeten we ons er zo snel mogelijk in onderdompelen en aan het werk gaan. Het onderwijs groeit in de ervaring, in het handelen, in het doen. Hoe langer we uitstellen en niet steeds meer angst en beven de veranderingen tegemoet zien, hoe langer die veranderingen zullen uitblijven. Ik ben van mening dat de situatie zo slecht is, dat we alles moeten aangrijpen om zo snel mogelijk de omschakeling te maken die vereist is. Als we daarbij een paar steekjes laten vallen, dan geloof ik dat we die naderhand moeten opnemen."

— Er zijn Antillianen, wier kinderen met het huidige systeem goede resultaten behalen en die vrezen dat de omschakeling zoveel nieuwe problemen met zich mee zal brengen, dat hun kinderen daar het slachtoffer van zullen worden.

Dr. Prins-Winkel: „Natuurlijk denkt elke ouder aan zijn eigen kind, maar daar kunnen we het onderwijs van de massa niet aan opofferen. Trouwens, als het onderwijs goed georganiseerd is, zo goed als maar kan en er les gegeven wordt door bevoegde leerkrachten, met een goede didactiek en een goede outillage, dan kan het kind elke omschakeling aan. Er is echt geen reden om bang te zijn voor die omschakeling, want slechter dan nu het geval is, kan 't haast niet."

Dr. Prins-Winkel concludeert „dat de basisscholen op Aruba, Bonaire en Curaçao in de eerste plaats zijn afgestemd op de behoeften van Nederlands sprekende leerlingen uit de hogere welstandsklasse, in mindere mate op de behoeften van Papiamentu sprekende leerlingen van hogere welstandsklassen en van Nederlands sprekende leerlingen van lagere welstandsklasse en dat deze scholen niet of nauwelijks voldoen aan de behoeften van de Papiamentu sprekende leerlingen van lagere welstandsklasse (80% van de bevolking. Op grond van vorenstaande wordt besloten,

dat de Antilliaanse school onvoldoende is ingesteld op de noden van Antilliaanse leerlingen en derhalve de Antilliaanse gemeenschap onvoldoende dient."

1. Papiamentu sprekende leerlingen ondervinden in het algemeen meer vertraging (=zitten blijven) bij het doorlopen van de basisschool, dan Nederlands sprekende leerlingen.

2. Vertraagde leerlingen leveren in het algemeen lagere leerprestaties dan niet-vertraagde leerlingen.

3. Nederlands sprekende leerlingen leveren in het algemeen beduidend hogere leerprestaties dan Papiamentu sprekende leerlingen uit hetzelfde leerjaar en met evenveel vertraging.

4. Ook als de leerlingen geen vertraging ondervonden, bleken de Nederlands sprekenden betere leerprestaties te leveren dan de Papiamentu sprekenden.

5. Leerlingen uit de hogere welstandsklasse leveren relatief betere leerprestaties dan leerlingen uit de lagere welstandsklasse.

6. Papiamentu sprekende leerlingen uit beide welstandsklassen — hoger en lager — leveren relatief minder goede leerprestaties dan Nederlands sprekende leerlingen uit de overeenkomstige welstandsklasse.

7. Bij leerlingen die lage I.Q.-scores behaalden, wordt geen duidelijk verband gevonden tussen moedertaal en leerprestaties.

8. Nederlands sprekende leerlingen met h o g e intelligentie-scores leveren betere leerprestaties dan Papiamentu sprekende leerlingen met even hoge intelligentie-scores.

9. Leerlingen uit de hogere welstandsklasse behalen relatief hogere I.Q.-scores dan leerlingen uit de lagere welstandsklasse van dezelfde taalgroep.

10. Papiamentusprekende leerlingen uit de hogere zowel als uit de lagere welstandsklasse behalen relatief vaker lage, dan hoge I.Q.-scores, terwijl Nederlands sprekende leerlingen uit beide welstandsklassen relatief vaker hoge, dan lage I.Q.-scores behalen.

bestuurs-mededelingen

Hoewel de grote vakantie traditioneel komkommertijd is, heeft het hoofdbestuur niet stilgezeten. Een ieder is inmiddels via Tussenvorm volledig op de hoogte van alle aktiviteiten gedurende de afgelopen periode.
Het moet het hoofdbestuur van het hart, dat hoewel er hard gewerkt is, de resultaten toch altijd weer tegenvallen, doordat realisatie van het een en ander te lang op zich laat wachten. De diverse molens malen soms/vaak/tevaak/altijd te langzaam.
Toch is het hoofdbestuur weer met nieuwe moed begonnen om allerlei wenselijkheden trachten te verwezenlijken.
Het volgende staat ons in de nabije toekomst te gebeuren:

1. Afhandeling van de salarisregeling '71 in het G.O. Hoewel men oorspronkelijk van mening was, dat deze afhandeling vlug zou kunnen plaatsvinden, zodat de nieuwe salarissen eind augustus uitbetaald zouden kunnen worden, is er weer vertraging opgetreden, doordat de „overkant" gedane afspraken niet nakwam. Het wachten is nu op een oproep voor de g.o.-vergadering, zodat de gerezen problemen besproken kunnen worden. De VLA zet zijn pogingen tot realisatie van deze vergadering voort.
2. Bijeenroeping Contact-commissie nieuwe stijl. Deze contact-commissie zou, uitgebreid met de schoolbesturen, geïnstalleerd worden in de eerste of tweede week na het schoolbegin in augustus. Nu, 31 augustus, is het wachten nog steeds op de oproep voor deze vergadering. De VLA zet zijn pogingen voort om deze vergadering te realiseren.
3. Verbetering contacten met het Departement van Onderwijs. Eind mei vroeeg de VLA een gesprek aan met de directeur van dit departement ter bespreking van gerezen problemen, als kleuterrijpheidstest, psychologische test 6e klassen b.o., lerarenopleidingen, etc. Na een schriftelijk rappél en na veel telefoontjes wachten we nog steeds op een oproep voor deze bespreking. De VLA zet de pogingen voort tot realisatie van het gesprek.
4. De VLA sprak in mei met de Statencommissie over 6/7 vakken bij het V.W.O. Met de voorzitter van deze commissie werd afgesproken binnen twee weken over het ontwerp wet basisonderwijs te gaan spreken. Ondanks een schriftelijk rappél, wacht het hoofdbestuur nog steeds op een oproep voor deze bespreking. Het hoofdbestuur zet zijn pogingen voort om tot eengesprek met de bovengenoemde commissie te komen.
5. Met de VLC zijn afspraken gemaakt over samenwerking, onderling beraad, etc., hetgeen het onderwijs en de onderwijzer slechts ten goede kan komen. Onlangs hebben we in de krant kunnen lezen dat onze zusterorganisatie met ons wil overleggen over o.a. de regeling voor extra-lestijden voor directeuren. Het hoofdbestuur wacht echter nog steeds op hun telefoontje (en kan waarschijnlijk nog lang blijven wachten, daar de voorzitter voor een maand naar Europa afreist, ter bijwoning van een seminar).
6. Voor de gehuwde vrouwelijke leerkrachten is een concept-regeling vastgesteld in een vergadering, o.l.v. het Departement van Onderwijs, van bonden en schoolbesturen. Een ieder was het daar hartroerend met elkaar eens. Het wachten is echter op de definitieve vaststelling van de regeling, waaronder ook het zogenaamde zwangerschapsverlof. Moeten de vrouwelijke leerkrachten nu maar wachten met hun „gezegende staat" of mogen zij dit later met t.w.k. doen?

Men zou tenslotte aan een zeker spreekwoord gaan denken, dat spreekt over veel beloven en in vreugde leven. De VLA is er zich van bewust, dat er in de eerste plaats een mentaliteitsverandering dient plaats te vinden bij ons allen. Wij dienen ons er van bewust te zijn, dat een ieder verplichtingen heeft, o.a. t.o.v. het vak, door bij te blijven, herscholing, deelnemen aan workshops etc., en ten opzichte van de gemeenschap. In Fesina-verband dient INEFORSIN, de educatieve sector, van de grond te komen. Nogmaals en met de meeste nadruk doet daarom het hoofdbestuur een oproep aan de leden om zich beschikbaar te stellen voor één van de volgende functies: medewerker P.D.B., workshops, als contactpersoon, sectiebestuurslid of hoofdbestuurslid, als vertegenwoordiger van de VLA bij de Fesina of Ineforsin (aanmelding bij het VLA-kantoor). Om nogmaals een bekend gezegde te herhalen: „De bond is wat de leden er van maken!" Wat gaat het worden Een suffe bedoening of een bruisende actieve beweging? Het woord is nu aan U!

Mariacollege: een nieuw hoofd.

redactie:	j. jutten, m. wever, g. j. kolmus, o. uyen, mej. e. polak, f. bayens
redactieadres:	paradera 82
financiële leiding:	o. uyen, rooi bosal 20 bank: a.b.n., banknr. v. 62583 t.n.v. „vorm"
layout:	j. en r. de graaff
tekeningen en omslagontwerp:	j. g. m. strick
drukkerij:	v.a.d.

abonnementen (op aruba alleen voor personen buiten het onderwijs): f. 15,— per jaar. wie nu abonnee wordt, ontvangt drie nummers gratis.

	hoofdbestuur vla:
voorzitter:	p. e. croes, emmastraat 40, tel. 1790
secretaris:	c. betram
penningmeester:	j. van dijk, p.o.b. 517
leden:	j. j. n. kuiper, v.w.o./h.a.v.o. mevr. c. norder, ledenadm. en mavo h. ten have, n.o. mej. t. pengel, b.b.o. h. oplaat, b.o. mejuffr. m. pieters, v.o.
bestuursadres:	p.o.b. 582, oranjestad
vergaderplaats:	commercial building, wilhelminastraat
rechtskundig advies:	u kunt zich wenden tot de heren k. norder, spaans lagoenweg 15, tel. 7191 en j. klein, brazil 23, tel. 7255

van de sekties

n.o.-sektienieuws

Voor velen geen nieuws meer, is de mededeling, dat de heer Arends, directeur van de Avondschool Groningen voor opleiding van Leraren voor het Beroepsonderwijs, *geen medewerking meer verleent* aan het opleiden van Europese Nederlanders op Aruba en aan het laten maken van tentamens en examens door deze groep. Zie verder elders in dit blad bij de rubriek „ingezonden stukken." De reden zal nu voor iedereen wel duidelijk zijn. Desgevraagd deelde de heer Van Drie, directeur van de Nederlands-Antilliaanse Lerarenopleiding mee, dat dit, voorzover hij nu wist, ook geldt voor diegenen die overgegaan zijn en dit jaar aan hun laatste jaar zouden beginnen en ook voor diegenen die dit jaar niet of gedeeltelijk geslaagd zijn. Of de heer Arends uitzonderingen zal maken voor sommige mensen, weet hij niet. De heer Van Drie vindt het standpunt van de heer Arends duidelijk genoeg blijken uit het ingezonden stuk. Door minder prettige ervaringen met sommige cursisten in het afgelopen jaar, ziet ook de heer Van Drie voorlopig van medewerking af. Diegenen die in Nederland geen school meer hebben, om als extraneus tentamens en examens af te leggen, zullen bij het Nederlands Genootschap in Wageningen naar een nieuwe school moeten vragen en op Aruba iemand moeten zoeken die deze opleiding wil organiseren. De heer Van Drie wil die „iemand" eventueel alle gewenste inlichtingen verschaffen.
Geslaagd zijn aan de avondschool te Groningen:
C. Meulekamp - metaalbewerken; F. de Wit - timmeren; B. Siep - elektromontage; F. Bayens - elektromontage.

Masha pabien! *f. bayens* •

ARUBA'S 'big 4'

VICTORIA BOTTLING CO. LTD.

San Nicolas

abc

Boekhandel St. Augustinus

Abraham de Veerstraat 12
Curaçao

het adres voor:
al de **BOEKEN, LEERMIDDELEN, HANDENARBEID-** en **HANDWERKMATERIAAL** en **SCHOOLBENODIGDHEDEN** die u voor uw school nodig heeft.

TOYOTA

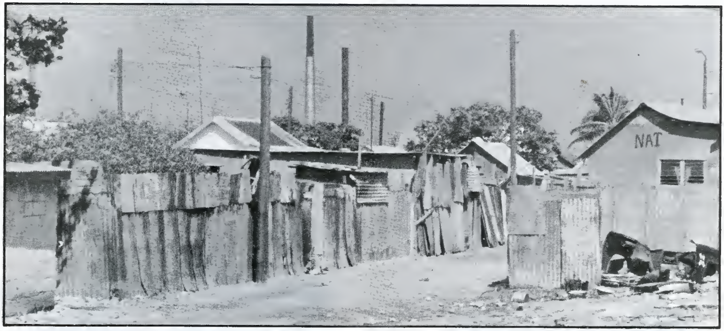
de wagen voor aruba

★

GARAGE CORDIA N.V.

l. g. smithboulevard

Drs. G.L.M. Oude Engberink studeerde sociologie en antropologie in Leiden. Als studiespecialisme heeft hij Latijns-Amerika en daarbinnen weer twee andere specialismen:
1. sociologie en antropologie van het Caribisch gebied.
2. een thematisch specialisme: urbanisatie-sociologie.
Hij is in dienst van de WOTRO, de Stichting voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Tropen, die gefinancierd wordt door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen in Nederland. Hij heeft subsidie gekregen voor een dissertatie-onderzoek naar de problemen bij slumformation op Aruba.

DE VILLAGE,
een geval van verwaarlozing

tekst: j. jutten (niet voor verdere publikatie) **foto's: r. de graaff**

goed zien én
er beter uitzien

SP
opti

kennis en waardering

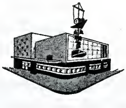
Er zijn in de Village veel mensen die niet getrouwd zijn en toch een groot aantal kinderen hebben. Het burgerlijk huwelijk, voor de wet en vòor de kerk, wordt ook door hun geprefereerd, maar in erg veel gevallen is het gewoon niet mogelijk, omdat de man niet de economische zekerheid heeft om een gezin te onderhouden. Wat doen ze dan? „Common law," waarbij iets minder strenge bindingen bestaan, maar wel degelijk verplichtingen t.o.v. elkaar. Nog een stapje verder gaan, „friendly relationships," waar de man een girlfriend heeft of de vrouw een boyfriend; die kunnen rustig kinderen krijgen, dat is helemaal geen probleem als die man die kinderen maar erkent en voor hun zorgt. Deze kinderen hebben in sociologische zin een even legitieme positie als kinderen geboren uit een huwelijk.
Over bewoners van krottenwijken bestaan bij buitenstaanders nogal wat stereotype opvattingen, zoals: veel criminaliteit, alcoholisme, ongehuwde moeders, illegitimiteit, sociale desorganisatie etc. Maar weinigen spreken echter met kennis van zaken. Langzamerhand spreekwoordelijk is de Arubaan die zei: „Laat me eens zien, wanneer ik voor het laatst in San Nicolas geweest ben; ja, dat moet in 1956 geweest zijn." Behalve dat bovengenoemde stereotype opvattingen soms gewoon onwaar zijn — wie de politierapporten bekijkt ziet, dat er meer gewelddelicten worden gepleegd in Oranjestad dan in San Nicolas — is gebleken dat bovengenoemde opvattingen typisch tot de „middle class"-mentaliteit behoren. Leden van een andere maatschappelijke klasse hebben vaak een andere visie op deze zaken en daarom is het belangrijk om uit te zoeken, hoe de Villager er zelf over denkt.
Belangrijk o.a. voor allen die in het onderwijs werkzaam zijn, omdat we er allen bij betrokken zijn. Hetzij als leerkracht die kinderen uit de Village in de klas heeft, hetzij als lera(a)r(es) maatschappijleer, hetzij als de ETAO-leraar die met project-Aruba bezig is, hetzij als leerkracht die weleens met zijn of haar leerlingen over ons eiland praat. Kortom: belangrijk voor iedereen in het onderwijs. „Wie via het onderwijs een gemeenschap ten goede wil beïnvloeden, zou in de eerste plaats deze gemeenschap moeten kennen en waarderen," schrijft mevr. dr. A. C. Prins-Winkel in haar proefschrift Kabes Duru. En hoewel zij niet speciaal aan de Village gedacht zal hebben, toen zij deze woorden schreef, zijn ze toch wel van toepassing op de Village.

wetenschappelijk onderzoek

Voor het verkrijgen van een zekere wetenschappelijk gefundeerde kennis van een deel van onze gemeenschap, de Village, deed zich een unieke kans voor, door het onderzoek van de Nederlandse antropoloog, drs. G. L. M. Oude Engberink. Gedurende 1½ jaar — sinds maart '72 — heeft drs. G. L. M. Oude Engberink een wetenschappelijk onderzoek verricht naar de problemen bij de slumformation op Aruba, in het bizonder in de Village en de Naked City (Esso Heights). Onder slumformation wordt verstaan:

het zich vormen van krottenwijken rond industriële centra. De methode van onderzoek die drs. Oude Engberink gebruikte, was de participerende observatie. D.w.z. zoveel mogelijk leven in de groep en met de mensen die je bestudeert, wonen waar zij wonen, eten wat zij eten, je amuseren zoals zij zich amuseren, etc.
In het begin was het niet eenvoudig, want je wordt niet zomaar geaccepteerd en vooral een antropoloog niet. Want wat doet een antropoloog? De hele dag vragen stellen, blijkbaar werkt hij niet. Dus de eerste maanden gingen wel heen met het uitleggen van wat hij nou eigenlijk deed, wie hem gestuurd had, wat hij met de gegevens zou doen en waarom hij dat allemaal deed. Zo heel langzamerhand kwam hij erachter hoe de sociale organisatie van de Village in elkaar zit, hoe de mensen denken en welke normen ze aanleggen voor hun handelen. En zoals we hierboven reeds schreven, zijn dat soms andere normen dan de normen van de „middle class." Zo wordt illegitimiteit van kinderen in veel gevallen helemaal niet als illegetiem ervaren. Zodra een vader een kind erkent, is dat kind legitiem, ook al is die man niet met die moeder getrouwd. En als een kind niet erkend wordt, wordt het er nog niet op aangekeken, want daarvoor zijn er teveel in de Village.
Voor het begrip „huishouding" legt de Villager ook andere normen aan dan de mensen buiten de Village. In verschillende gezinnen zien we het zg. „foster child"; kinderen die opgevoed worden door een vriendin of zo iemand. Die huishoudingen zijn eigenlijk helemaal geen huishoudingen van Europees type. Het zijn huishoudingen waarbij er een soort contract bestaat tussen het hoofd van het huishouden, degene die de financiën beheert, en een aantal cliënten. Dat kunnen zijn: zijn eigen vrouw en kinderen, maar ook anderen die niet aan hem verwant zijn, voor wie de ouders dan een kleine bijdrage moeten geven. Hij zorgt voor ze, of zij zorgt voor ze; of dat nu een man of vrouw is, doet er niet zo toe.
Een moeder kan zeer goed een vaderrol overnemen, dat doet ze ook vaak wel. Een van de belangrijkste onderdelen van de vaderrol is, dat hij financieel voor de kinde-

RITZER+FUHRMANN
ca moderna

ren zorgt. Als die vader niet aanwezig is, moet de moeder voor de financiën zorgen en neemt ze de vaderrol over door te gaan werken voor het kind. Dat betekent echter dat iemand anders de moederrol moet overnemen. Dat wordt dan vaak gedaan door een zus, een grootmoeder, een tante of een vriendin. Maar dat zijn allemaal oplossingen van situaties, waarin de Villager met veel meer moeilijkheden te kampen heeft dan de rest van de samenleving.

villager, marginaal

Wat zijn nu eigenlijk de kenmerken van Villagers en hun situatie?

1. Het zijn vreemdelingen en dat is geen benijdenswaardige status op Aruba;
2. De meeste Villagers, zo'n 98, 99% zijn „black" en dat is ook al geen voordeel op Aruba;
3. Bijna allemaal zijn het ongeschoolde arbeiders en vaak werkeloos, dus: arm.

Deze drie elementen samen: immigrant, kleur en arm leveren een situatie op die marginaal is t.o.v. de Arubaanse samenleving in zijn totaal. Die mensen leven in de marge van het eiland, ze horen er nauwelijks bij. Dat zie je ook duidelijk als je naar de representatie van die mensen kijkt in verschillende verenigingen. Het wil nog wel eens gebeuren dat er één zwarte man of vrouw in een vereniging zit, of twee, maar nooit in het bestuur. Het is zeer moeilijk om lid te worden van de Aruba Nautical Club en een aantal andere elite-clubs en dan zwijgen we helemaal maar over het in het bestuur komen.

Het is niet zo dat je overal buiten wordt gehouden, maar je weet hoe men er over denkt en je wilt geen trouble, je gedraagt je netjes als gast. Participatie is niet eenvoudig. Men ziet dat sterk op het economische vlak: èn op de arbeidsmarkt èn op de consumptiemarkt kunnen Villagers

nauwelijks meedoen. Als men weet dat het gemiddelde inkomen in de Village f. 30.— à f. 40.— per week is en het minimumloon door de FESINA op f. 320.— à f. 350.— per maand is gesteld, als WERKELIJK minimumloon, dan kan men begrijpen dat deze mensen niets betekenen in de economie als kopers en nauwelijks iets als producers. Het enige dat ze kunnen verkopen is hun arbeid en die wordt zeer laag gewaardeerd. Ten onrechte, want het is zeer belangrijk een grote groep ongeschoolde werkeloze arbeiders te hebben. Net zo als Puerto Rico achtertuin is van de Verenigde Staten en daar zijn cheap labour vandaan haalt, is de Village dat voor de LAGO.

Wat zijn de problemen van de Villager? Eigenlijk weet iedereen dat wel, of bijna iedereen. Wie een beetje om zich heen kijkt, weet wat de problemen van een krottenwijk zijn. Alleen het wetenschappelijk analyseren en scherp stellen van de contouren, het ontdekken van de interrelaties tussen die problemen, dat is het werk voor een wetenschapper en daar is drs. Oude Engberink ook voor gekomen.

maar één probleem

In wezen heeft de Villager maar één probleem: en dat is dat hij niet in staat is de cirkel van armoede te doorbreken, zolang de totale structuur van het eiland niet verandert. Dat de Villager arm en marginaal is, is niet de schuld van de Villager zelf, ook niet alleen de schuld van de rijken, het is de schuld van het systeem, dat precies bepaalt wat er aan man-power nodig is en waarbij de mens min of meer ondergeschikt wordt gemaakt aan het economische proces. Wat de Villager primair nodig heeft, is een vaste baan die hem voldoende inkomen garandeert om:

a. zijn kinderen naar school te kunnen sturen;
b. zijn huis wat op te knappen;
c. heel langzaam uit de Village te klimmen.

Dat is alles. Het werkeloosheidscijfer voor heel Aruba is 17 à 20%, maar in de Village is het voor mannen en vrouwen samen zo ongeveer 50%. Desondanks kun je in de krant lezen dat hier volop werkgelegenheid is.

En dan kan men wel mooie saneringsplannen ontwerpen en men kan de Villagers wel in prachtige huizen stoppen,

naast
de
al zo
bekende

austin

brengt

v. d. ree

nu ook de

m.g.b.

in sport of g.t.
naar keuze

weer zo'n prima produkt
van BRITISH LEYLAND

maar als die mensen geen geld hebben om de huur te betalen, wat is dan de waarde van zo'n sanering? Het probleem zou dan alleen verplaatst worden. Alle andere problemen die de villager heeft, bv. slechte behuizing, de verschillende huwelijkstypen of sexuele partnerships die obstakels kunnen zijn voor een ontwikkeling in de goede richting, vinden hun oorsprong in de vicieuze cirkel van de armoede. Waarom wonen Villagers in slechte huizen? Omdat die goedkoper zijn en omdat ze niet meer kunnen betalen. Als er voldoende jobs zouden zijn die deze mensen een inkomen garanderen over een lange periode, zou de situatie drastisch veranderen. Villagers zijn clever genoeg om hun eigen zaken te regelen, er is een geweldige hoeveelheid capaciteit aanwezig.
Verscheidene van die mensen hebben zo'n 30 jaar bij de Lago gewerkt, en heus niet alleen om tanks schoon te maken. Als je die mensen de gelegenheid geeft, hun capaciteiten te benutten, dan zouden èn zijzelf èn het eiland erbij gebaat zijn.

getto

De Village is typisch een getto. Het is een plek waar 4 straten omheen lopen; een heel apart, maar essentiëel deel van San Nicolas. Overal zie je schuttingen van zinkplaat. Voor zwarte immigranten is de Village een heel safe plaats om te gaan wonen, op een eiland dat niet zo erg pro-zwart is. In totaal wonen er zo'n 1500 mensen in de Village. Ruim 60% woont hier al langer dan 20 jaar, veel oude mensen die elkaar persoonlijk kennen. De meesten komen van de Ned. Bovenwinden, een paar van Curaçao, een paar van Bonaire, Venezuela en Santo Domingo. Ze weten wat ze aan elkaar hebben, maar niet wat zij aan een Arubaan hebben. Ze zijn ook bang voor de Arubanen, zullen zoveel mogelijk Arubanen vermijden. De grond in de Village is eigendom van een aantal individuen en een aantal firma's. Elke Villager betaalt gemiddeld f. 12,50 aan grondhuur. Je kunt een huisje in eigendom hebben of een huisje huren. Dat eigen huisje is nergens beschermd in een wet of een contract, de eigenaar van de grond kan elke dag een bulldozer laten komen om het huis tegen de vlakte te gooien en de grond schoon te vegen, zonder een cent schadevergoeding te hoeven betalen. 40% van de huizen is eigendom, maar dat is een very shaky property. Die andere 60% zijn dus huurhuizen, die huren moeten opbrengen variërende van f. 10.— p.m. tot f. 80.— p.m. Daar komt dan de grondhuur nog bij. Het feit dat de Villagers elkaar van haver tot gort kennen en dat ze zo'n uitgebreide kennissenkring hebben, houdt al deze mensen in leven, zonder dat er werkelijk honger geleden wordt. Hoewel er incidenteel toch wel eens honger geleden wordt; dat treft dan vooral die oude vrouwtjes, die op een gegeven moment niets meer hebben, omdat de loterij niet meer speelt of zo, dan zijn ze broke. Als er dan niemand is die hun een paar gulden geeft om brood te kopen, dan moeten ze een paar dagen zonder.

de naked city

Op de Esso Heights, de Naked City, is dit alles nog veel sterker. Dat is helemaal een volkomen leeggetrapte gemeenschap. Wanneer je in je leven alle dreunen hebt gehad die maar mogelijk zijn, ga je op Esso Heights wonen. Wanneer kom je in zo'n positie terecht? Bv. als je flink ziek bent geweest, dat heeft je dan aardig wat geld gekost, meer dan je ooit bij elkaar hebt gezien en je bent dus enorm in de schulden geraakt. Daar zijn dan p.p.k.-kaarten voor. Maar er zijn heel wat haaien, die naast die p.p.k. nogeens kosten in rekening brengen voor medische behandeling. Ziek zijn betekent in het algemeen: out of job en: no work, no pay. Men krijgt wel zijn ziektekosten uitgekeerd, maar het gezin moet maar ergens anders aan geld zien te komen.
Ziekte, werkeloosheid, een kind krijgen op jonge leeftijd, dat zijn allemaal crisismomenten die een enorme schuldenlast opleveren en die je tijdelijk ongeschikt maken om te werken, of misschien wel voor je hele leven en dan zit je zwaar aan de grond. Dan is de enige oplossing Esso Heights, daar hoef je geen huur te betalen, licht en water kosten ongeveer f. 3.— per maand. Er wonen daar gezinnen die nooit meer bij elkaar hebben gezien dan f. 5.—. Een doos eieren kost langzamerhand zo'n f. 2.— en een brood f. 1.— en als je dan een gezin hebt met 7 kinderen beneden de 5 jaar, dan sta je voor een wanhopige taak. Het enige wat dan nog kan helpen, is een donation, dat is dan een gunst van een of andere autoriteit.

kwaliteitsartikelen . . . .

U weet het

trouwens

bij

atc
ARUBA TRADING COMPANY

onderwijs

Voor het onderwijs is er één belangrijk lichtpunt in deze situatie en dat is dat de motivatie bij de ouders in dit milieu om de kinderen te laten leren, aanzienlijk sterker is dan bij de andere Arubanen. De ouders hebben zeer goed door dat, onder de huidige omstandigheden, het onderwijs de enige gelegenheid is om uit de ellende te komen. Zij hebben daarbij een paar grote voorbeelden voor ogen: er zijn nogal wat onderwijzers uit de Village afkomstig. Objectief gezien is de situatie zeer ongeschikt om te leren. In veel gevallen is er nogal wat shifting around, dan weer bij die tante onderdak en dan weer bij die, er is bij wijze van spreken geen tafel om je huiswerk aan te maken. Opvallend is alleen dat velen de moed opbrengen om het toch te doen. Er zitten een aantal Villagers op de avond-havo in Santa Cruz, die werken de hele dag in een supermarket of zo en die hebben alleen na de avond-havo en in het weekend tijd om hun huiswerk te doen, maar ze hebben het altijd af en dat zijn jongetjes van 14, 15 jaar! Daar moet een vreselijke motivatie achter zitten.

erbarmelijke toestanden

De leefsituaties zijn soms erbarmelijk. Een voorbeeld van de Esso Heights: moeder heeft een tweepersoonsbed. Daar slaapt ze in met een zoontje van 4 jaar en een kind van 1 jaar. In die kamer staat een kast en een teil, je kunt je er nauwelijks draaien of keren, maar daar moet alles gebeuren.

In de Village zag drs. Oude Engberink eens drie kinderen op een rijtje op de vloermat slapen. De vuilnisophaaldient in de Village laat ook te wensen over, evenals de sanitaire voorzieningen. Veel huizen hebben geen flushing, geen douche, geen fatsoenlijke afwatering, zodat het water maar de straat oploopt. Dat er niet allerlei ziektes uitbreken komt, doordat de zon meteen alles wegbrandt. Veel vertrouwen in de samenleving hebben de Villagers niet. Hun hele volwassen leven hebben ze dienst mogen doen als stemvee, maar dat ze er veel voor terug hebben gehad, kun je bepaald niet zeggen.

Er is geen sprake van boze opzet bij de overheid, maar drs. Oude Engberink vindt wel dat je zou kunnen spreken van criminele verwaarlozing.

Men heeft ze nodig als stemvee, belooft ze koeien met gouden hoorns, maar van al die *beloften is de laatste 30 jaar geen spaander terecht gekomen.*

hele kleine fabriekjes

In welke richting de oplossing gezocht moet worden, hebben wij hierboven al aangegeven: creëer een aantal jobs die voldoende werkgelegenheid garanderen over een langere termijn, dan is het probleem binnen korte tijd opgelost. Een fabriekje zou al een hele oplossing zijn, bv. een fabriekje voor toeristische artikelen, die kunnen ze in Hong Kong en Japan ook maken, waarom zou dat hier niet kunnen? En dan hebben we meteen iets wat „made in Aruba" is, waar zo'n vraag naar is. Het enige wat nodig is, is het creëren van werkgelegenheid; daarom helpt een tweede ontzwafelingsplant of een derde ook niets. Dit is een taak voor de overheid, want welk bedrijf zal zo'n hoge post arbeidskosten willen betalen? Dat doen ze niet en de overheid kan ze niet dwingen. Daarom moet het gezocht worden in die hele kleine industrietjes, die vrijwel alleen met manpower werken, huisvlijt e.d. Al zouden ze helemaal geen winst maken en aan het eind van het jaar alleen maar quitte spelen, dan heb je in ieder geval een aantal mensen aan werk geholpen.

Natuurlijk gaat dat niet van de ene dag op de andere. Maar men zou wel een klein fabriekje kunnen neerzetten om te zien hoe dat gaat. Dat dit zelfs niet eens in overweging wordt genomen, is een kwalijke zaak!

HAGEMEYER
- TOSHIBA -

HAGEMEYER ARUBA N.V.

Toshiba

radio's, t.v.'s
platenspelers
huishoudelijke apparaten
etc. etc.

Geeft nu aan alle VLA-leden een korting van **25%**. Kom eens kijken bij

HAGEMEYER - FERGUSONSTRAAT 144

geen inruil — lidmaatschapskaart tonen

ASCA
Assurantie Service Centrum Aruba

ook uw
verzekeringsagent

BENT U WEL
MAXI VERZEKERD ? ? ?

★

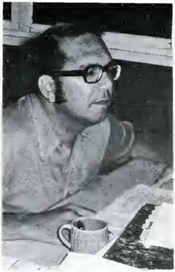
Wij zullen
u graag tegen
mini-tarief
maxi verzekeren

★

Voor alle inlichtingen en offertes :

tel. 2720

het prijzenconflict

Traditiegetrouw was er tijdens de grote vakantie enige arbeidsonrust op de Nederlandse Antillen; op Curaçao is er zelfs een paar dagen gestaakt. Omdat deze acties een zeker verband hadden met de ontwikkelingen tijdens gesprekken tussen de Ministerraad en de gezamenlijke vakbonden van de Antillen, waar wij vertegenwoordigd of tegenwoordig waren, lijkt het ons noodzakelijk het e.e.a. hier te verduidelijken, zeker ten gerieve van hen die uitlandig waren.

Allereerst enkele feiten, zoveel mogelijk in chronologische volgorde. Medio juni begonnen de BTG en GABA (resp. de Curaçaose en Arubaanse bond van gouvernementsarbeiders) zich te roeren in verband met de gestegen kosten van de eerste levensbehoeften. Zij maakten bezwaar tegen de wijze waarop de regering voornemens was hun salarissen aan te gaan passen per 1 juli 1973. Zij stelden, zeer terecht, dat een aanpassing gelijk aan het gemiddelde van de Sociale en Economische Zaken (afgeleid van het indexcijfer dus) niet de werkelijk gestegen kosten voor eerste levensbehoeften zou dekken. S.E.Z. gaat uit van een pakket waarbij 34, 5% is ingeruimd voor de groep levens- en genotmiddelen, terwijl èn de GABA op Aruba èn de BTG op Curaçao, middels een enquete bewijzen hebben dat hun leden (de laagstbetaalde groepen) bijna 75% van hun inkomen aan de eerste levensbehoeften besteden. Bij iedere aanpassing op deze wijze raken de mensen uit de groep laagst betaalden achter.

Op 26 en 30 juni vonden besprekingen plaats op Curaçao tussen alle bonden van het overheidspersoneel van Aruba en Curaçao. Gezamenlijk kwam men tot het opstellen van een pakket van eisen dat uit algemene punten bestond, ons allemaal aangaand.
De eisen waren:
a. onmiddellijke prijsstop;
b. oprichting van een inkoopcentrale;
c. strengere controle op de naleving van prijsmaatregelen.

Ondertussen werden ook de andere bonden wakker, zowel op Aruba als op Curaçao. Al eerder hadden diverse bonden op de een of andere wijze hun misnoegen uitgesproken over de gang van zaken met betrekking tot de prijzen, en zeker over de zeer lakse houding van de regering in deze.

Eind juni, begin juli vond er druk overleg plaats tussen de bonden hier op Aruba en op Curaçao om de acties, nu het iets zo algemeens betrof, te coördineren. Zo ontstond de groep die aangeduid werd als Verenigde Vakbonden van de Antillen. Hierin zaten de twee centrales van Curaçao (AVV-C en CCV), de twee centrales van Aruba (AVV-A en FESINA) en IOWUA van Aruba (niet gebonden).

Deze verenigde vakbonden hebben een onderhoud met de ministerraad aangevraagd en gekregen. Op 13 juli vond de bespreking plaats, tijdens welke vergadering wij onze eisen bekend maakten (de drie punten hierboven genoemd). De regering wilde wel over het een en ander discussiëren maar een beargumenteerd antwoord konden de vakbonden pas krijgen op 23 juli; de vergadering werd dus verdaagd naar deze datum. Tussen 13 en 23 juli vond er druk overleg plaats tussen de vakbonden onderling om te komen tot één lijn, die gevolgd moest worden na het antwoord van de regering op de 23e juli. Het dagelijks bestuur van de VLA riep de hulp in van een econoom, die ons o.a. vertelde dat een prijsstop wel mogelijk was, maar niet voor 6 maanden. Hij stond zeer positief tegenover de inkoopcentrale. Dit gesprek was voor het dagelijks bestuur een zeer sterke steun, en onze houding tijdens de gesprekken die wij daarna nog meemaakten, werd er door beïnvloed.

Op 23 juli kwam de regering met het antwoord en de regering was bereid ingaande die dag een prijsstop af te kondigen voor een periode van 6 maanden, zij het met een zekere nuancering.

Deze nuancering hield in dat er een commissie moest komen, bestaande uit twee mensen uit de vakbondswereld en twee personen van S.E.Z., die moest gaan onderzoeken op welke artikelen de importeurs, in verband met prijsstijgingen in het buitenland, verlies zouden gaan lijden, indien de absolute prijsstop gehandhaafd zou blijven. In dit geval zou er toestemming worden gegeven om deze prijzen te verhogen. De regering vreesde dat er een zekere schaarste zou ontstaan, vooral aan veel gebruikte goederen. De regering ging akkoord met de oprichting van een inkoopcentrale, die officieel op de 1e augustus kon starten; de expert had de regering al aangetrokken. De medewerking van de vakbonden werd gevraagd om aan de oprichting mee te helpen, bijv. om het beschikbaar stellen van twee personen als gesprekspartners voor de pas benoemde expert en S.E.Z.

De regering zou al het mogelijke doen om de controle op de prijsnaleving te intensiveren; de regering zou bijv. op zeer korte termijn over gaan tot de opheffing van de personeelstop voor controleurs voor S.E.Z. Na dit antwoord kwamen wij met onze laatste eis, die ochtend opgesteld. De prijsstop moest ingaan op de 13e juli, het moment van de eerste ontmoeting; S.E.Z. had namelijk op vrijdag 20 juli een lange lijst artikelen gepubliceerd die verhoogd werden. Wij vonden dat de S.E.Z. (i.c. de regering) door deze handeling te kwader trouw had gehandeld, door, omdat er een prijsstop op komst was, even vlug alle mogelijke prijsverhogingen door te voeren, om de groothandelaars tevreden te stellen. De regering verweerde zich met de verklaring, dat het hier ging om aanvragen voor prijsverhoging die liepen van vóór 13 juli; aanvragen die reeds in de (langzaam draaiende - H.B.) molen zaten. Bovendien had S.E.Z. (zoals gebruikelijk) mondeling toestemming gegeven om deze nieuwe prijzen te berekenen, hetgeen in de praktijk reeds was gebeurd. Een terugdraaien van de prijzen zou voor de kleinhandel een grote strop betekenen (hij had de verhoogde prijs reeds betaald). Na het antwoord van de regering gingen de vakbonden zich beraden. De nuancering werd afgewezen en de delegatie die weer

(lees verder op pagina 16)

ingezonden stukken

ingezonden stukken
ingezonden stukken
ingezonden stukken

de antilliaanse lerarenopleiding voor het technisch onderwijs

Een groep leraren van de Kennedy-school, met een nederlandse N-akte, heeft anoniem gereageerd op de weergave van een interview door de heer Bayens. Het is zeker niet mijn bedoeling om op een anoniem schrijven te antwoorden, maar anderzijds zouden bepaalde misvattingen kunnen postvatten, als anderen even slecht nederlands kunnen lezen als deze groep leraren heeft gedaan. Ik wil allereerst mijn kompliment maken aan de heer Bayens als schrijver en samensteller van het artikel „UNIEK". Het is inderdaad een unieke zaak, dat er op Curaçao en Aruba een geintegreerde (technisch-pedagogisch-didaktisch) opleiding tot leraar bij het technisch onderwijs tot stand is gekomen. In opzet volgt deze de richtlijnen van het COLBO-rapport (Commissie Opleiding Leraren Beroepsonderwijs), terwijl volgens de woorden van de Minister van Onderwijs in Nederland deze opleiding niet eerder dan in 1975 kan beginnen. En zelfs dit is niet zeker.

De heer Bayens heeft mijn mening juist weergegeven, waarbij de uitspraken uiteraard tot stand kwamen in antwoord op de gestelde vragen. Hierdoor ontstaat noodzakelijk een nogal brokkelig geheel en ook in veel opzichten onvolledig. Als op bepaalde punten niet verder wordt ingegaan, betekent dat niet, dat daarover niet meer te zeggen zou zijn geweest. Als ikzelf een artikel had geschreven, zou de opzet wel anders zijn geweest, hoewel, om volledig te zijn zou ik beter een boek kunnen schrijven. Daarom allereerst enkele algemene aanvullingen, aan het eind van dit schrijven wil ik nog een speciaal antwoord geven aan de groep leraren met een nederlandse n-akte. Om te beginnen wil ik de twijfel wegnemen, dat ik niet op de hoogte zou zijn met de nederlandse opleidingen voor leraar bij het technisch onderwijs. Ik ken de parttime dagopleidingen als de meest geavanceerde vorm van het huidige opleidingssysteem, maar ben ook bekend met de mogelijkheid om deze bevoegdheid te behalen, zonder dat de a.s. leraar op enigerlei wijze een persoonlijke vorm van begeleiding krijgt, noch van een mentor, noch van een onderwijskundige. Binnen het tot nu toe gevolgde systeem, zijn binnen deze twee uitersten nog allerlei variaties mogelijk.

Unaniem zijn de onderwijskundigen van mening, dat het systeem van de geïntegreerde leraarsopleiding, beter is dan het successieve opleidingssysteem zoals dit tot nu toe in Nederland wordt toegepast. Ook de avondopleidingen van het Ned. Genootschap zullen zo spoedig mogelijk overgaan tot het geïntegreerde opleidingsmodel. Eén van de motieven om de in opleiding genomen antilliaanse leraren een lesopdracht van 10-20 lesuren per week op te dragen, was de noodsituatie wat betreft de lerarenvoorziening bij het technisch onderwijs. Iedereen weet van het grote aantal overuren dat de leraren moesten maken, om alle lessen te kunnen geven. Om dit tekort te verminderen zijn in de afgelopen jaren o.m. zo'n 20-tal nederlandse leraren aangetrokken op een 3-jarig kontrakt, onbevoegd en zonder enige onderwijservaring in Nederland. Let wel: zonder enige pedagogisch-didaktische scholing of welke vorm van begeleiding dan ook, werden deze leraren bij het technisch onderwijs geplaatst voor een taak van 40-60 wekelijkse lesuren. Een opdracht, waar een zeer geroutineerde leraar zijn handen overvol aan heeft. (Mocht de groep ned. leraren aan mijn kennis twijfelen, dan ben ik bereid deze leraren met name te noemen). De opdracht tot zelfstandig lesgeven aan de antilliaanse leraren, werd alleen gegeven aan diegenen, die minimaal 2 jaar bedrijfs- of onderwijservaring hadden. Voldoen zij hieraan niet, dan moeten zij eerst een stage-periode vervullen. Mogen deze antilliaanse leraren technisch gezien niet volleerd zijn, daar staat tegenover dat zij de culturele, sociale en maatschappelijke achtergronden van hun leerlingen kennen, terwijl zij voortdurend ondersteund worden door hun technische en onderwijskundige opleiders. In deze noodsituatie volkomen verantwoord naar mijn mening. Wel zou ik, zodra de toestand genormaliseerd is, in die situatie dan, in overweging willen geven, of een bepaalde stage-periode bij het onderwijs ook voor deze groep wenselijk en mogelijk is. Naast voordelen zie ik ook wel nadelen voor deze groep. Momenteel worden aan de antilliaanse leraren minder dan 20 lesuren opgedragen, als het aantal lesuren van de nederlandse leraren tijdens de aangegane duur van de arbeidsovereenkomst beneden 32 zou dalen, d.i. het aantal lesuren bij een volledige onderwijsbetrekking bij het technisch onderwijs op de N.A. (in nederland is dit 29). De aangegane kontrakten, zullen voor de overeengekomen tijdsduur, volledig worden nagekomen. Dit geldt uiteraard ook voor de leraren in vaste dienst; maar velen onder hen beschouw ik meer als arubaanse dan als nederlandse leraren, ingegroeid als zijn zijn in de cultuur, waardoor bovengenoemde bezwaren niet of in veel geringer mate gelden. Voor allen, die hun krachten geven aan het antilliaanse onderwijs, heb ik veel waardering en in het bijzonder aan die direkteuren en leraren die indertijd, en nu nog, met mij hun steun en medewerking gaven aan de opleiding denk ik met grote dankbaarheid terug. Zonder hun medewerking was het niet gegaan. Maar ook de nederlandse leraren hebben profijt gehad van de antilliaanse lerarenopleidingen. Sinds 1970 heb ik, later in samenwerking met de huidige direkteur, de heer Van Drie gewerkt aan de opleiding en diplomering van ruim 30 nederlandse leraren bij het technisch onderwijs op Curaçao en Aruba. Sommigen van hen zijn in de afgelopen 3 jaar op deze wijze zelfs in het bezit gekomen van 2, ook in Nederland erkende, akten. Vooral in het afgelopen cursusjaar 1972-1973 heeft dit voor ons beiden een onvoorstelbare hoeveelheid werk met zich meegebracht.

Werk, ook door andere medewerkers, dat geheel belangeloos werd gedaan, dat ons zelfs veel energie, tijd en geld heeft gekost. Ik heb het altijd als zeer beschamend ondervonden, dat een kleine groep nederlanders, werkzaam bij het technisch onderwijs, naar mijn mening vooral gedreven door materiele overwegingen, zich zo negatief heeft opgesteld t.a.v. de opleiding en zich niet ontzagen deze nieuwe opleiding bij buitenstaanders in diskrediet te brengen. Voor deze groep nederlandse leraren heb ik bijzonder weinig achting, mede omdat zij op een bedenkelijke wijze hun oordeel over mijn persoon meenden te moeten spuien, zoals nu weer in het ingezonden stuk van bovenaangehaalde groep nederlandse leraren. Misschien komt er in de toekomst voor het bestuur van de VLA een gelegenheid, om deze groep met mij persoonlijk te laten discussiëren. Uit hun ingezonden stuk blijkt duidelijk, dat zij noch met de antilliaanse opleidingen, noch met de huidige nederlandse opvattingen voldoende op de hoogte zijn, om op een dergelijke wijze te schrijven. Zij zullen zich dan wel eerst in persoon moeten voorstellen. Ik zou dan bijzonder graag zien en horen, of zij de anoniem gemaakte aantijgingen jegens mij, met bewijzen waar kunnen maken. Maar de houding en uitlatingen van deze groep neem ik ditmaal bijzonder ernstig op, omdat ik aan moet nemen, dat zich onder hen leraren bevinden, die wel hebben geprofiteerd van mijn werk voor de nederlandse leraren en dus ook van de antilliaanse lerarenopleiding. Zij hadden m.i. hun tijd en energie beter kunnen besteden aan het schrijven van een bedankbrief aan al diegenen die meegewerkt hebben aan de verbetering van hun materiële positie. Het komt mij voor, dat zij zelf weinig begrip hebben

Cursus Engels M. O. - A. en L. O. is gestart.

maandag, 5 - 8 uur

LA SALLE COLLEGE

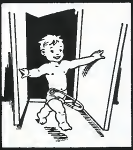
Opleiders: Stolwijk, Vellinga, Lohman.
Inlichtingen: tel. 2395

van hun eigen opleidings- en examensituatie. Als deze leraren daarentegen op de wijze van het ingezonden stuk, hun waardering over mijn persoon openbaar menen te moeten maken, dan zeg ik als mijn antwoord hierop: wel bedankt, U bespaart mij en anderen veel ondankbaar werk in het komende jaar!
Toch wil ik in het positieve eindigen, graag wil ik nog mijn gelukwensen uitspreken tot alle geslaagden voor een akte, nederlanders en arubanen, en aan allen die daaraan hebben meegewerkt. Ik denk nog met genoegen terug aan de kennismaking met de gecommitteerden en vooral aan de gesprekken die ik mocht hebben. Bijzondere waardering heb ik ook voor de studentenraad van de Arubaanse opleiding. Wat mij bijzonder trof, op de door U georganiseerde discussieavond in de paasvakantie, waarin ik aanwezig kon zijn, was de wijze waarop de groep antilliaanse leraren de problemen van gezin en school bespraken. Ik heb het die avond al gezegd, maar ik wil het hier graag herhalen in het openbaar: nu al, maar zeker na het behalen van de volledige bevoegdheid in 1974, heb ik het volle vertrouwen in uw bekwaamheid als leraar, ook in uw inzicht in de problematiek van opvoeding en onderwijs op Aruba, ook al is die meer omvattend dan die van het technisch onderwijs op zichzelf.
Vriend Herdé, nogmaals mijn waardering voor het organiseren van deze bijeenkomsten en de noeste inzet voor de lerarenopleiding! Ik ben ook de redaktie van „Vorm" erkentelijk, dat zij hun ruimte beschikbaar willen stellen aan een niet-lid van de VLA. Ik beloof U, ik zal het niet weer doen.

Drs. E. Arends •
direkteur van de avondschool Groningen van het Ned. Genootschap tot Opleiding van leraren voor het Beroepsonderwijs

grawata

Wij ontvingen de volgende berichten van gezinsuitbreiding:

de fam. Richard (mevr. werkzaam bij het N.O.) is verblijd met een dochter, Beaujoura, op 6 mei j.l.;
de fam. Kok (Michiel, ex-redacteur van Vorm) een dochter, Maruja, op 17 juni j.l.;
de fam. De Graaff (Johan, één van de layoutverzorgers van Vorm is leraar aan het Mon Plaisir College) een dochter, Marit, op 19 juni j.l.;
de fam. E. Tjen A. Kwoei-Ligeon (Augustinuscollege), een zoon, in juli j.l.;
de fam. Nicolaas (mevr. is directrice van de Huishoudschool Providencia San Nicolas), een zoon, 14 aug. j.l.;
M. Anthony (hoofd van de Paulusschool) heeft er een zoon bij: Mark.
Allen hartelijk gefeliciteerd!

•

Mej. L. Wild (van het Fatimacollege) zat op 8 september j.l. 25 jaar bij het onderwijs. Lijkt een hele tijd, maar zij vindt dat het vanzelf gaat. Proficiat.

•

Michiel Kok is verhuisd naar Curaçao en heeft daarom de redactie van Vorm verlaten. Wij bedanken hem voor wat hij voor Vorm gedaan heeft. Zijn adres op Curaçao is: Abrahamsz 75.

het prijzenconflict . . . *(vervolg van pagina 13)*

naar de regering moest gaan, kreeg als opdracht, te blijven staan op de eis van de 13e juli.

De regering was bereid om de nuancering te laten vallen, echter onder één voorwaarde. De vakbonden moesten zo spoedig mogelijk twee mensen aanwijzen die samen met S.E.Z. aan de inkoopcentrale moeten gaan werken. Bovendien moest deze groep erachter proberen te komen:

a. hoe lang de absolute prijsstop gecontinueerd zou kunnen worden, zonder gevaar te lopen van het optreden van schaarste;
b. hoe aan de eerste levensbehoeften te komen, indien er inderdaad schaarste zou ontstaan.

De schaarste zou kunnen ontstaan, doordat de groothandelaar de desbetreffende artikelen niet meer importeert, of weigert, bij wijze van boycot, te leveren.

Midden à eind augustus moest deze groep verslag uitbrengen in een vergadering van de gezamenlijke vakbonden met de regering, waarna er weer verdere afspraken gemaakt zouden worden. T.a.v. het terugdraaien van de prijsstop naar de 13e juli had de regering geen nieuws meer, maar beloofde binnen twee dagen schriftelijk te antwoorden over de gehele materie. De vakbonden bleven hardnekkig. Als de regering niet toegaf aan de eisen zoals daar gesteld, dan zou men in staking gaan. Afgesproken werd dat er een week later een vergadering zou zijn, om het antwoord van de regering en verdere stappen te bespreken. Na drie besprekingen op Aruba was iedereen er min of meer van overtuigd, dat het geen zin had te gaan staken. Deze mening, met argumentatie, zou op de afgesproken vergadering op Curaçao naar voren gebracht worden.

Zover kwam het niet. Een van de vakcentrales van Aruba (AVV-A) vond het nodig deze mening, per brief, aan zustercentrale AVV-C meegedeeld, aan de krant te geven, vlak vóór de bewuste vergadering. Deze wijze van kenbaar maken van onze mening, vormde de basis voor een scheuring in de eenheid. Onbegrijpelijk dat collega-vakbondsleiders die zeggen dat zij voor het algemeen belang opkomen, zó openlijk, gelijkgerichte groepen kunnen boycotten. Onbegrijpelijk ook dat de regering (waarin ook Arubaanse ministers zitten) het goedkeurt, dat een beperkte groep namens de Antilliaanse werknemers praat over een probleem dat de gehele Nederlandse Antillen aangaat.

De Curaçaose vakbonden bleven vastbesloten en handhaafden hun standpunt (eerder al genomen in strijd met afspraak dat gezamenlijk met Aruba één lijn gevolgd zou worden) tot acties over te gaan. Er werd op Curaçao gestaakt. In de plaatselijke bladen hebt u erover kunnen lezen, hoewel de berichten vaak gekleurd zijn, daar het algemeen bekend is, dat de lokale bladen niet vakbond-minded zijn, om het zachtjes uit te drukken. Na de verkiezingen werden alle acties opgeschort. En wij hebben de laatste dagen een houding bij de verenigde vakbonden van Curaçao geconstateerd die ±180 graden verschilde met die van 23 juli j.l.

Wij zullen de laatsten zijn om hier te trachten oorzaken aan te wijzen. Feit is dat, als er ooit nog sprake moet zijn van samenwerking tussen vakbonden van Aruba en Curaçao, er allereerst een evaluatie van de afgelopen periode moet plaatsvinden. Dat er harde woorden moeten en zullen vallen, is iets dat vaststaat.

Concluderend het volgende:

a. ons beleid was vanaf het eerste moment erop gericht de regering zover te krijgen, dat zij maatregelen ging nemen tegen de prijsstijgingen;
b. wij ontdekten bij de regering een zekere bezorgdheid over de situatie en een bereidheid gezamenlijk iets aan dit probleem te gaan doen;
c. wij vonden het beslist niet opportuun om op 1 augustus te gaan staken:
    1. de basis voor de staking (terugzetting van de datum) was te smal;
    2. de partijen zaten aan tafel en mogelijkheid voor een oplossing was niet denkbeeldig;
    3. iedere actie zou de oprichting van de inkoopcentrale danig vertragen, terwijl wij ervan overtuigd waren en nog zijn (zeker na het gesprek met de eerdergenoemde econoom), dat dit een eerste stap kan zijn op weg naar de beteugeling der prijzen. De regering toonde zich namelijk bereid onmiddellijk de inkoopcentrale te laten starten. Bovendien zou er ten aanzien van de inkoopcentrale een werkgroep van vijf komen, twee uit de kringen van vakbonden en twee personen van S.E.Z., onder voorzitterschap van de inkoopcentrale-expert, die de oprichting moest stimuleren en begeleiden. Wij kregen hierdoor de kans medeverantwoordelijk te zijn voor het slagen van een zelf voorgesteld idee.
    4. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk over te gaan tot acties, wanneer je van je eisenpakket plusminus 85% gehonoreerd krijgt, plus de bereidsheidsverklaring van de regering (wier beleid in andere zaken niet bepaald door voortvarendheid wordt gekenmerkt) de niet gehonoreerde 15% zo zoet mogelijk te doen zijn;
    5. Wij hadden het gevoel — geen bewijs — dat politiek geïnteresseerde figuren een en ander voor de verkiezingen wilden laten afspelen;
d. Het hier voorafgaande (onder c 1 t/m 4) heeft ons vanaf het eerste ogenblik doen besluiten ons tegenstanders te verklaren van welke actie dan ook in deze. Hoe arrogant het ook moge klinken, feit blijft, dat wij erin geslaagd zijn onze collega's van de Fesina te overtuigen. Verder dan pamfletten en een mars in Oranjestad, die, vergeleken met de 2 politieke manifestatie op dezelfde dag gehouden (Santa Cruz plm. 2000 personen, San Nicolas plm. 5000 pers.) een mislukking was (plm. 500 pers.), is het niet gekomen;
e. het bestuur van de VLA was en is solidair met de vakbonden, mits er gestreden wordt voor eerlijke zaken en met gebruikmaking van het gezonden verstand en mits er geluisterd wordt naar adviezen van ter zake kundige adviseurs.

het hoofdbestuur •

In de advertentie van Hagemeyer op de volgende omslagpagina vervalt het woord airco's, daarvoor in de plaats komt freezers.

it's
the real
thing

Enjoy
Coca-Cola
Trade-mark ®

Welke uitgave zou U het liefst willen? S.v.p. het betreffende vakje hieronder aankruisen.

- ☐ De SPAANSE ENCICLOPEDIA UNIVERSAL ilustrada SOPENA (Barcelona) 10 delen à NAfl.30,– In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE WINKLER PRINS Encyclopedie. Totaal in 20 delen à NAfl.41,– per deel. In abonnement vanaf NAfl.15,– per maand.
- ☐ De ALGEMENE WINKLER PRINS Encyclopedie in 14 delen à NAfl.37,– per deel. In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE NEDERLANDSE LAROUSSE Encyclopedie in 25 delen à NAfl.46,50 per deel. In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE AMERIKAANSE COLLIER'S Encyclopedie in 24 delen à NAfl.36,– In abonnement vanaf NAfl.35,– per maand

WEER EEN UNIEKE AANBIEDING VAN MARISKA . . .

NAAM : ....

ADRES : ....

BEROEP : ....

☐ Stuur mij uitgebreide documentatie

☐ Gaarne bezoek van vertegenwoordiger

U kunt ook bellen - 1345

A L L E E N BIJ M A R I S K A ZO'N GROTE K E U S

Algemene Bank Nederland N.V.

aruba branch

NASSAUSTRAAT 89
B. v.d. VEEN ZEPPENFELDTSTRAAT 67

voor alle bankzaken

GAARNE TOT UW DIENST

Nu ook op
WHIRLPOOL
IJSKASTEN, VOLAUTOMATISCHE WASMACHINES en AIRCO'S
25% korting

Kom en overtuig uzelf van prijs en kwaliteit in de nieuwe showroom van
HAGEMEYER
aan de **FERGUSONSTRAAT 114**

primeur voor de antillen

Juwelier **KAN**

brengt als eerste op de Nederlandse Antillen het nieuwste elektronische horloge

ETERNA SONIC

Voor mensen die met secondes werken is dit het enige werkelijk nauwkeurige horloge.

Nauwkeurig tot op ongeveer 30 seconden per maand. Een batterij draagt zorg voor de energie van het uurwerk, toereikend voor een jaar.

Voor de grootste precisie naar **KAN**
Vraagt vrijblijvend naar de

ETERNA SONIC